Prokuratūras darbinieku ētikas kodekss

Izdots saskaņā ar

Prokuratūras likuma 23. panta pirmo un otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Iekšējie noteikumi (turpmāk – Darbinieku ētikas kodekss) nosaka ētikas pamatprincipus un vispārējās uzvedības normas prokuratūras darbiniekiem, ar to ievērošanu saistītās darbinieku tiesības un pienākumus, kā arī pasākumus to ievērošanas nodrošināšanai.

2. Apzinoties Latvijas Republikas prokuratūras kā neatkarīgas, profesionālas un mūsdienīgas tiesu varas institūcijas, kura kalpo sabiedrībai, misiju – nodrošināt likumību un taisnīgumu, kā arī aizsargāt personu un valsts tiesības un likumīgās intereses, – prokuratūras darbinieki savā profesionālajā darbībā ievēro šādus ētikas pamatprincipus:

    2.1. tiesiskumu;

    2.2. objektivitāti un labu pārvaldību;

    2.3. profesionalitāti;

    2.4. godprātību;

    2.5. atklātību un lojalitāti;

    2.6. konfidencialitāti.

3. Darbinieku ētikas kodeksa mērķis ir veicināt darbinieku izpratni par ētiskas rīcības pamatprincipiem, darba un uzvedības kultūru, nostiprināt profesionālo ētiku, veicināt darbinieku tiesisku un godprātīgu rīcību sabiedrības interesēs saskaņā ar tiesību normām un Darbinieku ētikas kodeksā noteikto, lai veidotu pozitīvu prokuratūras tēlu un vairotu sabiedrības uzticību prokuratūrai.

4. Darbinieku ētikas kodeksā noteiktās uzvedības normas visiem darbiniekiem neatkarīgi no ieņemamā amata un darba attiecību ilguma ir saistošas savstarpējās attiecībās un attiecībās ar prokuroriem ikdienas pienākumu izpildē, kā arī attiecībās ar valsts, pašvaldību un nevalstiskām institūcijām, pakalpojumu sniedzējiem, sadarbības partneriem un citām trešajām personām. Situācijās, kas nav minētas Darbinieku ētikas kodeksā, darbinieks rīkojas saskaņā ar sabiedrībā nostiprinātām vispārējām uzvedības normām. Jautājumus saistībā ar situācijām, kurās var tikt apšaubīta šajā Darbinieku ētikas kodeksā noteikto pamatprincipu ievērošana, risina Prokuratūras darbinieku ētikas komisija.

II. Ētiskas uzvedības pamatprincipi

5. Tiesiskums:

    5.1. darbinieka rīcība atbilst tiesību aktos noteiktajām prasībām, vispārējiem tiesību principiem, darba līguma noteikumiem un Darbinieku ētikas kodeksa normām;

    5.2. darbinieks nepieļauj prettiesiskas rīcības slēpšanu vai atbalstīšanu;

    5.3. darbinieks pilda savus pienākumus, veicinot sabiedrības uzticību prokuratūrai, un atturas no darbībām, kas varētu negatīvi ietekmēt prokuratūras tēlu, lēmuma pieņemšanu un mazināt sabiedrības uzticēšanos prokuratūrai;

    5.4. ja darbinieks iegūst informāciju vai viņš ir bijis liecinieks tam, ka cits darbinieks vai amatpersona rīkojas prettiesiski, t.i., pretrunā ar normatīvajiem aktiem vai vispārējiem tiesību principiem, vai ētikas normām, darbinieks informē tiešo vadītāju, bet par tiešā vadītāja pārkāpumiem ziņo amatā augstākam vadītājam.

6. Objektivitāte un laba pārvaldība:

6.1. darbinieks pilda savus pienākumus objektīvi un taisnīgi, ievērojot personu vienlīdzību likuma priekšā un neizrādot īpašu labvēlību vai privilēģijas kādai personai;

6.2. darbinieks savu profesionālo darbību veic un lēmumus pieņem tikai prokuratūras interesēs un vienmēr neatkarīgi no piederības politiskajām partijām un sabiedriskajām kustībām vai organizācijām;

6.3. darbinieks izskata jautājumus un pieņem lēmumus kompetences ietvaros, ņemot vērā tikai objektīvi pārbaudītu un uzticamu informāciju un pamatojoties uz iegūtajiem faktiem un pierādījumiem;

6.4. darbinieks veic savus pienākumus, ievērojot prokuratūras un visas sabiedrības intereses;

6.5. darbinieks izvērtē ikvienu ielūgumu un viesmīlības piedāvājumu, ņemot vērā to, kāds labums no šādu ielūgumu pieņemšanas ir prokuratūrai kopumā un vai tas nav saistīts ar ieinteresētību panākt kādu labvēlību piedāvātājam.

7. Profesionalitāte:

7.1. darbinieks veic savus pienākumus profesionāli, pamatojoties uz iegūtajām zināšanām un nostiprinātām prasmēm, ar atbildības sajūtu, izmantojot labāko pieredzi un praksi;

7.2. darbinieks papildina savas profesionālās zināšanas, attīsta nepieciešamās iemaņas un prasmes, lai varētu pienācīgi veikt uzticētos pienākumus;

7.3. darbinieks sadarbojas ar kolēģiem, sniedzot un saņemot nepieciešamo atbalstu uzdevumu izpildei, kā arī dalās ar kolēģiem pieredzē par aktuālajiem jautājumiem;

7.4. darbinieks rūpējas par prokuratūrā darbu uzsākušajiem jaunajiem kolēģiem, viņu iesaistīšanu prokuratūras kolektīvā, daloties ar tiem savās profesionālajās zināšanās un pieredzē;

7.5. darbinieks vienmēr rīkojas sava amata pilnvaru un kompetences ietvaros.

8. Godprātība:

8.1. darbinieks nepieļauj tādu izturēšanos un uzvedību, kas var radīt aizdomas par negodprātīgu, ietekmējamu vai neētisku rīcību;

8.2. darbinieks neizmanto amata stāvokļa priekšrocības personīgā labuma gūšanai sev vai citai personai;

8.4. darbinieks nepieļauj kolēģu un citu personu pazemošanu, atšķirīgu attieksmi, apmelošanu, uz kļūdām darba procesā norāda personīgi;

8.5. darbinieks izvairās no augstprātības un nepieļauj autoritāru vadības stilu;

8.6. darbinieks uzklausa kolēģu viedokli, proti:

8.6.1. uzklausa argumentus, kas ir atšķirīga viedokļa pamatā;

8.6.2. analizē un pārdomā teikto, skaidri izsaka savu viedokli, ja tas nepieciešams;

8.7. darbinieks ir paškritisks, atzīst un labo pieļautās kļūdas un atvainojas par neētisku rīcību.

9. Atklātība un lojalitāte:

9.1. darbinieks profesionālajā darbībā atbilstoši kompetencei un tiesiskajam regulējumam ir atklāts pret sabiedrību, vienlaikus ievērojot konfidencialitāti un cienot privātumu;

9.2. darbinieks atbilstoši pilnvarojumam ar profesionālo darbību saistītajos publiski paustajos izteikumos pauž prokuratūras viedokli, lietišķajos kontaktos vienmēr atklājot savu vārdu, uzvārdu, amatu un iestādi, kuru viņš pārstāv;

9.3. darbinieks savos publiskajos izteikumos ir lojāls pret prokuratūras nostiprinātajām vērtībām un tās darbības mērķiem, koleģiālajām attiecībām un korporatīvo kultūru – vērtību kopumu, ko ciena visi prokuratūrā strādājošie un kas veido tās pozitīvo tēlu sabiedrībā;

9.4. saskarsmē ar citām personām darbinieks izturas ar cieņu, respektējot profesionālās prasības un likumiskās intereses.

10. Konfidencialitāte – darbinieks profesionālās darbības ietvaros saņemto informāciju neatklāj citiem (izņemot normatīvajos aktos noteiktos gadījumus) un neizmanto personiskās interesēs.

III. Darbinieka tiesības un pienākumi

11. Darbinieka tiesības:

11.1. saņemt darba pienākumu veikšanai nepieciešamo informāciju;

11.2. kompetences ietvaros izskatāmajos jautājumos un lēmumu pieņemšanā brīvi izteikt un aizstāvēt savu viedokli;

11.3. izrādīt iniciatīvu un sniegt priekšlikumus darba organizācijas un kvalitātes uzlabošanai un profesionālajai pilnveidošanai;

11.4. uz privātās dzīves neaizskaramību.

12. Darbinieka pienākumi:

12.1. ievērot Darbinieku ētikas kodeksā noteiktās normas gan darbā, gan personiskajā dzīvē, tajā skaitā, veicot jebkāda komentāra ierakstu sociālajos tīklos, interneta tīmekļvietnēs un plašsaziņas līdzekļos, nenodarīt kaitējumu ne paša interesēm, ne prokuratūras kā tiesu varas institūcijas tēlam;

12.2. konstatējot prokuratūras tēla apdraudējuma riskus, piemēram, negatīvus komentārus, prokuratūras reputāciju negatīvi ietekmējošu un tamlīdzīgu informāciju sociālajos tīklos, interneta tīmekļvietnēs, plašsaziņas līdzekļos, par to savlaicīgi informēt tiešo vadītāju un Administratīvā direktora dienesta Komunikācijas un sabiedrisko attiecību nodaļu;

12.3. ievērot vispārpieņemtās uzvedības normas kā darba laikā, tā arī ārpus tā;

12.4. neiesaistīties konfliktos prokuratūrā un ārpus tās, ja vien tas nav saistīts ar likumpārkāpuma novēršanu vai pārtraukšanu;

12.5. savstarpējās konfliktsituācijas darbā iespējami risināt struktūrvienības ietvaros;

12.5. saudzīgi un ekonomiski izturēties pret darba procesam piešķirtiem resursiem;

12.6. prokuratūras telpas un inventāru neizmantot personīgiem mērķiem vai personīga labuma gūšanai;

12.7. darba vajadzībām iegūto informāciju izmantot tikai darba pienākumu veikšanai;

12.8. izturēties ar cieņu un būt tolerantiem pret kolēģiem, apmeklētājiem, sadarbības partneriem u. c., respektējot to tiesības un pienākumus;

12.9. darbā ierasties sakoptam, lietišķā apģērbā.

13. Tiešā vadītāja pienākumi:

13.1. iespēju robežās veicināt padoto profesionālo izaugsmi, kā arī atbalstīt radošo pieeju un iniciatīvu;

13.2. novērst intrigas, naida runas, dažādu grupējumu veidošanos un favorītisma izpausmes kolektīvā;

13.3. kritiku par nodarbināto kļūdām, kas pieļautas darba procesā, izteikt darbiniekam individuāli;

13.4. izteikt atzinību darbiniekam par īpaši sekmīgu pienākumu pildīšanu;

13.5. saskarsmē ar padoto, dodot uzdevumus un rīkojumus, būt korektam un pieklājīgam, nepieļaut atšķirīgu attieksmi pret padotajiem un ievērot viņu tiesības;

13.6. veikt ar padotajiem audzinoša rakstura un preventīvus pasākumus, lai veicinātu ētiskas un korektas savstarpējās attiecības darba kolektīvā;

13.7. nekavējoties reaģēt uz konstatēto pārkāpumu un veikt pasākumus vispusīgai apstākļu noskaidrošanai un situācijas izvērtēšanai, atbildības izvērtēšanai, radītā kaitējuma novēršanai;

13.8. ar savu uzvedību veicināt darbinieku atbildīgu un pozitīvu attieksmi pret darba pienākumiem.

14. Par Darbinieku ētikas kodeksa normu pārkāpumu, kas var kaitēt sabiedrības interesēm, darbinieks var iesniegt trauksmes cēlēja ziņojumu Trauksmes celšanas likumā noteiktajā kārtībā. Darbinieka ziņošana par iespējamu Darbinieku ētikas kodeksa normu pārkāpumu, ja tā veikta labā ticībā un atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, nav uzskatāma par Darbinieku ētikas kodeksa pārkāpumu.

IV. Vispārējās uzvedības normas

15. Darbinieks saskarsmē ar kolēģiem un personām, ar kurām tiekas, pildot darba pienākumus, ir lietišķs un konstruktīvs, izturas ar cieņu, sapratni un pieklājīgi.

16. Darbinieks, gan pildot darba pienākumus, gan ārpus darba laika un vietas, nelieto aizvainojošus vai rupjus izteicienus, neaizskar personas godu un cieņu, nav augstprātīgs un ir iecietīgs pret citu personu uzskatiem un pārliecību.

17. Darbinieks ar savu rīcību un izteikumiem nediskriminē un neapvaino citas personas rases, ādas krāsas, dzimuma, vecuma, invaliditātes, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā vai ģimenes stāvokļa, seksuālās orientācijas vai citu apstākļu dēļ.

V. Darbības, kas vērstas uz interešu konflikta un personiska labuma gūšanu novēršanu

18. Darbinieks, pildot darba pienākumus, nepieļauj jebkādas personiskā labuma gūšanas izpausmes un informē tiešo vadītāju par jebkuru interešu konflikta gadījumu vai aizdomām par iespējamu interešu konflikta situāciju prokuratūrā. Par tiešā vadītāja iespējamiem interešu konflikta pārkāpumiem darbinieks ziņo amatā augstākam vadītājam.

19. Darbinieks neizskata jautājumus un nepieņem lēmumus situācijā, kad var rasties aizdomas par iespējama, arī šķietama interešu konflikta situāciju, un nekavējoties par to informē tiešo vadītāju.

20. Darbiniekam ir aizliegts pieņemt jebkādas dāvanas saistībā ar darba pienākumu pildīšanu, izņemot, kuru pieņemšana ir pieļaujama, ievērojot likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" prasības neatkarīgi no tā, vai darbinieks ir amatpersona minētā likuma izpratnē.

21. Ja privātpersonas, juridiskas personas vai darbinieki, kuri savu vai citu interešu vadīti, komunicē ar darbiniekiem nolūkā ietekmēt lēmumu pieņemšanu, tajā skaitā organizējot un veicot publiskos iepirkumus prokuratūras vajadzībām, darbiniekam ir pienākums:

21.1. noskaidrot attiecīgās personas un/vai tā pārstāvja identitāti;

21.2. informēt tiešo vadītāju par notikušajām vai paredzētajām sarunām/konsultācijām ar attiecīgu personu, ja tādas ir bijušas saistībā ar tādu jautājumu, par kuru darbinieka

atbildībā ir attiecīga lēmuma projekta sagatavošana vai pieņemšana, informāciju attiecīgi norādot arī sanāksmes protokolā, ja tāds tiek gatavots, vai iepirkuma dokumentācijā;

21.3. neizmantot sava amata priekšrocības un personiskos kontaktus, lai kādai personai nodrošinātu piekļuvi prokuratūras amatpersonām, kuras ir atbildīgas par tās interesēs esošo lēmumu pieņemšanu;

21.4. pieņemot vai gatavojot lēmuma projektu, ņemt vērā tikai prokuratūras un visas sabiedrības intereses.

VI. Konsultatīvais atbalsts, ētisko vērtību, ētikas pamatprincipu un vispārējās uzvedības normu izvērtēšana

22. Darbinieku ētikas kodeksa normu neievērošanas izvērtēšanu veic šim mērķim izveidota pastāvīgi darbojošās Darbinieku ētikas komisija. Darbinieku ētikas komisijas locekļi ir uzticības personas, kuras nodrošina konsultatīva atbalsta sniegšanu ētikas jautājumos.

23. Ja darbiniekam rodas šaubas par savas rīcības atbilstību Darbinieku ētikas kodeksā noteiktajām ētikas normām, vai, lai saņemtu atbalstu ētiska rakstura jautājuma risināšanā, darbinieks var konsultēties ar uzticības personu ētikas jautājumos.

24. Darbinieku ētikas komisijai ir pienākums izvērtēt ikvienu iesniegumu, neatkarīgi no tā, vai to iesniedzis prokuratūrā nodarbinātais vai kāda fiziska vai juridiska persona, ja tas iesniegts par Darbinieku ētikas kodeksa normu neievērošanu vai par darbinieku neētisku rīcību.

25. Darbinieku ētikas komisija izvērtē, vai ir pieļauts Darbinieku ētikas kodeksā noteikto tiesību normu pārkāpums, un sniedz atzinumu attiecīgi administratīvajam direktoram vai ģenerālprokuroram, tajā norādot, vai pieļauts ētikas normu pārkāpums un vai ir pamats tiesību normu pārkāpumu izvērtēšanas lietas uzsākšanai vai disciplinārlietas ierosināšanai.

VII. Noslēguma jautājumi

26. Atzīt par spēku zaudējušiem prokuratūras 2023. gada 25. augusta iekšējos noteikumus Nr. P-101-604-2023-00005 “Prokuratūras darbinieku ētikas kodekss” (Metodiskā materiāla Nr. M-2023-00094).

27. Darbinieku ētikas kodeksu ģenerālprokurora palīgam ievietot Prokuratūras informācijas sistēmas modulī “Metodiskie materiāli” un nosūtīt zināšanai visiem prokuratūras darbiniekiem un prokuroriem.

Ģenerālprokurors A.Meisters